

ZMNIEJSZ DYSTANS – JEDZ LOKALNE!

scenariusze zajęć

CZYM SĄ ŻYWNOŚCIOKILOMETRY?

Żywnościokilometry to dystans, jaki żywność pokonuje z miejsca produkcji na nasz talerz. Emisje gazów cieplarnianych z transportu żywności przyczyniają się do globalnego ocieplenia.

Awokado

(producent Izrael)

DROGA DO POLSKI

ok. **2552 km**

571 kg CO₂/ 156 kg C

460 kg CO₂/ 126 kg C

159 kg CO₂/ 43 kg C

Czosnek

(producent Chiny)

DROGA DO POLSKI

ok. **6940 km**

1553 kg CO₂/ 424 kg C

1251 kg CO₂/ 341 kg C

431 kg CO₂/ 118 kg C

Salata

(producent Hiszpania)

DROGA DO POLSKI

ok. **2200 km**

512 kg CO₂/ 140 kg C

413 kg CO₂/ 113 kg C

142 kg CO₂/ 39 kg C

DZIĘKI OGRANICZANIU ŻYWNOŚCIOKILOMETRÓW:

- ▶ spalamy mniej benzyny i ograniczamy emisje CO₂
- ▶ kupując lokalnie, zaopatrujemy się w świeże produkty
- ▶ ograniczamy koszty transportu, które wpływają na cenę produktu
- ▶ mamy więcej możliwości sprawdzenia, skąd pochodzi nasza żywność

Zanim kupisz dany produkt, sprawdź etykietę lub metkę i zobacz, gdzie został wyprodukowany!

Źródło: <http://www.fallsbrookcentre.ca/cgi-bin/calculate.pl>

JEDZ LOKALNIE, MYŚL GLOBALNIE!

TYTUŁ:	Zmniejsz dystans – jedz lokalne
WIEK UCZNIÓW/ENNIC:	14-16 lat
PRZEDMIOT:	Dowolny
CZAS:	45-60 min

Cele:

Uczniowie/uczennice:

- poznają skutki transportu żywności na dalekie odległości dla ludzi i środowiska naturalnego
- dyskutują nad sposobami zmniejszenia negatywnych skutków transportu żywności na dalekie odległości
- poznają pojęcia *żywnościokilometry* (ang. food miles) i *Sprawiedliwy Handel*

Metody:

pokaz filmu *Zmniejsz dystans – kupuj lokalnie* (3 min, dostępny pod linkiem: https://www.youtube.com/watch?v=vkxRv_JLTG8), dyskusja, praca z kalkulatorem żywnościokilometrów

Materiały:

komputer, rzutnik, logo Sprawiedliwego Handlu/ Fair Trade (np. na opakowaniu produktu typu kawa, herbata, czekolada lub z Internetu), tablica/flipchart

PRZEBIEG ZAJĘĆ:

1.	<p><i>Wskazówka: Warto przed rozpoczęciem zajęć zapoznać uczniów i uczennice z tematyką globalnych zmian klimatu, ich przyczyn i skutków.</i></p> <p>Powitaj uczniów i uczennice na zajęciach i zapowiedz, że dziś porozmawiacie o tym, skąd pochodzi żywność, którą spożywamy oraz o wpływie transportu żywności na jakość produktów, nasze zdrowie i środowisko.</p>
2.	<p>Zapytaj uczniów i uczennice, czy znają – z własnego doświadczenia, doniesień medialnych – przykłady żywności, która jest uprawiana w Polsce, ale również importowana z innych krajów (np. truskawki – z Chin, Hiszpanii; czosnek – z Chin; ziemniaki – z Niemiec, Belgii, Holandii; pomidory – z Hiszpanii). Dowiedz się, czy potrafią podać powody, dla których tak się dzieje (m.in. dostępność warzyw i owoców także poza sezonem upraw w Polsce, popyt na inne niż lokalne odmiany, niższa cena itp.).</p>
3.	<p>Zapytaj uczniów i uczennice o skutki transportu żywności na duże odległości. Pomysły zapisuj na tablicy. Następnie obejrzyjcie film animowany <i>Zmniejsz dystans – kupuj lokalnie</i>.</p>
4.	<p>Po skończonej projekcji zapytaj uczniów i uczennice o pierwsze wrażenia, a następnie powróćcie do listy na tablicy i uzupełnijcie ją o skutki wspomniane w filmie. Kiedy zostanie wymieniona kwestia zanieczyszczenia środowiska, a szczególnie emisji gazów cieplarnianych (w tym dwutlenku węgla – CO₂), nawiąż do tego wątku i przypomnij, że im dłuższą drogę przebywa jedzenie, tym więcej CO₂ jest emitowane do atmosfery (szczególnie przez samoloty, a potem samochody), a CO₂ jest głównym gazem odpowiedzialnym za obserwowane na Ziemi globalne ocieplenie klimatu.</p>
5.	<p>Zapisz na tablicy słowo <i>żywnościokilometry</i> (ang. food miles) i zapytaj, czy zetknęli się kiedyś z tym terminem i co on może oznaczać (jeśli go nie znają, mogą zgadywać). Opowiedz uczniom i uczennicom o możliwości skalkulowania kosztów długiego transportu dla środowiska przy pomocy kalkulatorów znajdujących się w Internecie. Zaprezentuj im kalkulator <i>żywnościokilometrów</i> i wspólnie sprawdźcie liczbę kilometrów, które muszą przebyć niektóre z wybranych produktów. Link do kalkulatora kilometrów: http://www.foodmiles.com</p> <p>W tym celu w polu <i>your location</i> (twój kraj) wpiszcie – Poland, w polu <i>country</i> (kraj) – kraj pochodzenia wybranego produktu, a w ostatnim polu <i>food item</i> (produkt spożywczy) – nazwę produktu w jęz. angielskim. Po naciśnięciu <i>submit</i> (wyślij dane) otworzy się okno z wynikiem tzn. liczbą kilometrów, które pokonał dany produkt. W wynikach zwróćcie uwagę, ile kilogramów CO₂ zostało wyemitowanych podczas tej podróży w zależności od środka transportu. Pracując w parach lub na jednym komputerze, możecie w ten sposób wykonać obliczenia dla kilku wybranych produktów. Jeśli uczestnicy zajęć są zainteresowani tematem, możesz pokazać im bardziej zaawansowany kalkulator, który oblicza emisję CO₂ do atmosfery w zależności od wagi transportowanego produktu i środka transportu (dostępny w jęz. angielskim pod linkiem: http://www.fallsbrookcentre.ca/cgi-bin/calculate.pl). W polu <i>weight</i> – należy wpisać wagę produktu, a następnie liczbę kilometrów, które dany produkt przebył różnymi środkami transportu (air – samolotem, boat – statkiem, rail – koleją, truck – ciężarówką). Dzięki temu możecie sprawdzić nie tylko ilość emisji CO₂ do atmosfery, ale i stopień szkodliwości poszczególnych środków transportu dla środowiska.</p>

6.	Zapytaj uczniów i uczennice: czy zawsze da się wyeliminować transport żywności? Jakie produkty, które lubimy i często spożywamy, nie są z Polski (owoce egzotyczne – np. banany i ananasy, kawa, herbata, niektóre orzechy, wiele przypraw – np. wanilia, cynamon)? Gdzie są one uprawiane i przez kogo? Czy powinniśmy zrezygnować z ich importu i spożywania? Czy to w ogóle jest możliwe? Czy byłoby to pozytywne dla ich producentów w różnych krajach?
7.	Pokaż uczniom i uczennicom logo Sprawiedliwego Handlu i zapytaj, czy wiedzą, co ono oznacza, czy widzieli je kiedykolwiek na jakimś produkcie. W razie potrzeby uzupełnij wiedzę uczniów i uczennic. Które z problemów związanych z transportem żywności może rozwiązać Sprawiedliwy Handel, a które nie? Jakie w takim razie mamy alternatywy?

PODSUMOWANIE:

Poproś uczniów i uczennice, żeby jeszcze raz przyjrzeni się skutkom długiego transportu, oraz przypomnij, że czasem importujemy żywność, którą możemy wyprodukować w Polsce. Daj im 5 minut, aby w parach krótko porozmawiali i zapisali trzy najważniejsze rzeczy, które ich zdaniem należy i można zrobić, by zminimalizować negatywne skutki transportu na ogromne odległości. Kiedy skończą, poproś chętne pary o podzielenie się swoimi pomysłami z resztą klasy.

PRACA DOMOWA:

Możesz zadać pracę domową dla chętnych uczniów i uczennic – wyliczenie na kalkulatorze emisji CO₂ z dwóch swoich ulubionych produktów spożywczych, których nie produkuje się w Polsce. Upewnij się, że uczniowie i uczennice wiedzą, gdzie szukać informacji, skąd dany produkt pochodzi.